

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

БОДАК МАРИНА ЄВГЕНІВНА

УДК 338.984

**УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ У
ЗАВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ТЕРРАСОФТ»)**

8.03060104 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи
другого (магістерського)
рівня вищої освіти

Науковий керівник роботи
д.е.н., професор Дергачова В.В. _____

Київ – 2016

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах посилення інтеграції економіки України у світову економічну систему, питання зовнішньоекономічної безпеки підприємств набуває дедалі більшої ваги. Підприємства змушені постійно пристосовуватися до недосконалості законодавчої бази, нестачі кваліфікованих працівників, дефіциту обігових коштів, жорсткої грошової і податкової політики держави, неплатоспроможності покупців та ін.

За таких умов, виникає необхідність оперативного реагування на зміни в зовнішньому середовищі, аби зменшити ризики, пов'язані з втратою частини ринку, скороченням кількості операцій, різкими коливаннями курсів валют тощо, що, в свою чергу, призводить до зниження прибутковості підприємства і становить загрозу економічній безпеці.

Загальнотеоретичні проблеми вивчення економічної безпеки, розглянуті в працях відомих вчених: В.Є. Духова, Л.Г.Шемаєвої, Л.І. Абалкіна, Жаліла, В.В. А.І.Архипова, О.М. Бандурки, Л.С. Шевченко, В.М. Гейця, О.М. Головченко, М.І. Дзлієва, Я.А., Кулішова, В.К. Сенчагова, В.Л. Тамбовцева, Г.А. Пастернак-Таранушенка та інших.

На сьогоднішній день бракує методичних розробок, пов'язаних з формуванням моделей оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Існуючі підходи недостатньо повно висвітлюють процедури вибору найбільш значущих показників (індикаторів) економічної безпеки підприємства, питання формулювання нормативної комплексної оцінки рівня економічної безпеки, діагностики загроз. Недостатньо досліджені проблеми оцінювання економічної безпеки підприємства, кількісного виміру агресивності середовища для здійснення зовнішньоекономічної діяльності. У зв'язку з цим, актуальним є моделювання та розробка системи управління економічною безпекою підприємства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота є фрагментом ініціативної науково-дослідної роботи кафедри менеджменту: «Інноваційні засади розвитку промислових

підприємств в рамках інтеграції в світовий економічний простір»(номер державної реєстрації №0114U001132).

Метою дослідження є подальший розвиток і вдосконалення теоретичних засад та розроблення науково-методичних рекомендацій щодо ефективного управління економічною безпекою у зовнішньоекономічній діяльності компанії.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних **завдань**:

– уточнити сутність понять «економічна безпека підприємства», «економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності»;

– розробити теоретичний підхід до управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства на основі типових ситуацій виникнення загроз;

– проаналізувати зовнішнє та внутрішнє середовища підприємства, визначити суб'єкти, які є носіями загроз, тобто становлять небезпеку економічній безпеці зовнішньоекономічної діяльності компанії, ранжувати їх за обраними критеріями;

– дослідити стан рівня безпеки зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт», виявити слабкі місця в управлінні системою економічної безпеки;

– надати рекомендації щодо реагування на зміни в зовнішньому середовищі та зниження ризиків;

– надати пропозиції щодо ефективного управління системою економічної безпеки та щодо реалізації заходів, з метою підвищення та підтримання рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності на ТОВ «Террасофт».

База дослідження – Товариство з обмеженою відповідальністю «Террасофт».

Об'єктом дослідження даної роботи є процеси формування заходів щодо забезпечення підвищення рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності компанії.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних засад формування системи економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Методи наукових досліджень. Було використано метод економічного аналізу та синтезу, застосовано методи бюджетування – прогнозування обсягів реалізації продукції; при аналізі господарської діяльності було застосовано статистичні методи дослідження числових даних: вертикальний (структура показників) та горизонтальний (динаміка показників) аналіз; при розрахунку показників ефективності було використано метод дисконтування. Оцінка рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності компанії була здійснена за допомогою трикомпонентного показника. Також при розробці стратегії виходу на нові ринки було використано методіку чотирьох фільтрів для вибору ринку.

Інформаційну базу даного дослідження склали офіційні матеріали Державного комітету статистики України, а також фінансова та оперативна звітність досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наданні рекомендацій та обґрунтуванні їх економічної доцільності, щодо шляхів забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства, зокрема, у зовнішньоекономічній діяльності. Сформований механізм дії системи економічної безпеки ЗЕД, а саме запропоновано комплексний підхід – реагування на зміни в трьох основних підсистемах-маркерах – ринок, контрагенти та інформаційне середовище, що визначають стан системи.

Практична значущість. Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію в діяльності ТОВ «Террасофт» в частині пропозицій, щодо розширення обсягів реалізації шляхом виходу підприємства на перспективні зовнішні ринки, управління дебіторською заборгованістю, а також рекомендацій на рахунок підвищення рівня інформаційної безпеки компанії.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідались на: XIV Міжнародній науково-практичній конференції «Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління» (НТУУ «КПІ», 7-9 квітня 2015 р.); VI Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасні підходи до управління підприємством» (НТУУ «КПІ», 23 квітня 2015 р.);XXXI Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні наукові дослідження» (Чернівці, 29-30 грудня 2015 р.).

Публікації. За результатами дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» опубліковано 3 наукові праці.

Структура та обсяг роботи. Дипломну роботу викладено на 124 сторінках. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, висновків до роботи вцілому, переліку посилань та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми роботи, сформульовано мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів і запропонованих рекомендацій.

У *першому розділі* – «*Теоретико-методологічні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці*» були розкриті теоретичні засади механізму побудови системи забезпечення економічної безпеки, зокрема, у завнішньоекономічній діяльності підприємства.

Економічна безпека підприємства розглядається як комплекс заходів, спрямованих захист інтересів компанії та оперативне реагування на зміни в зовнішньому середовищі, адже саме завдяки системному підходу досягаються найвищі результати. Саме тому економічна наука розглядає поняття системи економічної безпеки підприємства. Дана система дає змогу оцінити перспективи розвитку підприємства, розробити стратегію і тактику його функціонування.

Проаналізувавши методики оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, було виділено основні показники (табл. 1.1), які використовуються вітчизняними та зарубіжними науковцями.

Таблиця 1.1. **Показники для оцінювання рівня економічної безпеки підприємства**

Показники
<i>Фінансова складова</i>
1. Надлишок або нестача: <ul style="list-style-type: none"> – власних оборотних коштів – власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел формування запасів – загальної величини основних джерел формування запасів
2. Прибутковість
3. Ділова активність
4. Фінансова стійкість
5. Платоспроможність
<i>Кадрова складова (інтелектуальна, соціальна)</i>
1. Показник плинності кадрів
2. Коефіцієнт кваліфікації працівників підприємства
3. Показник винахідницької активності
4. Частка доходу підприємства від використання інтелектуальної власності

Продовження таблиці 1.1

5. Рівень дисципліни
6. Продуктивність праці
7. Рентабельність трудових ресурсів
Виробничо-технологічна складова (технологічна, техніко-технологічна, виробничо-технічна, інноваційно-технологічна, інвестиційно-технологічна, виробнича)
1. Рівень прогресивності технологій
2. Рівень прогресивності продукції
3. Рівень технологічного потенціалу
4. Фондоозброєність праці
5. Коефіцієнт вибуття основних засобів
6. Коефіцієнт оновлення основного капіталу
7. Коефіцієнт браку
8. Фондоозброєність основних засобів
9. Матеріаломісткість
10. Коефіцієнт зношення основних засобів
11. Рівень завантаження виробничих потужностей
12. Енергомісткість
13. Коефіцієнт інвестицій
Законодавчо-правова складова (правова, політико-правова)
1. Питома вага договорів підприємства, за якими відкриті судові справи, у загальній кількості господарських договорів підприємства
2. Питома вага одержаних штрафних санкцій у загальній сумі зобов'язань за господарськими договорами підприємства
3. Питома вага сплачених штрафних санкцій у загальній сумі зобов'язань за господарськими договорами підприємства
4. Частка витрат на юридичне забезпечення діяльності підприємства в загальній структурі його витрат
5. Коефіцієнт якості юридичних послуг
6. Коефіцієнт юридичного менеджменту
Інформаційно-аналітична складова
1. Коефіцієнт повноти інформації
2. Коефіцієнт точності інформації
3. Коефіцієнт суперечливості інформації
4. Продуктивність інформації
5. Коефіцієнт інформаційної оснащеності
6. Коефіцієнт захищеності інформації
Екологічна складова
1. Коефіцієнт безпечності продукції
2. Коефіцієнт "екологічного баласту"
3. Коефіцієнт раціонального використання відходів
4. Рентабельність продукції з відходів
5. Коефіцієнт забруднення середовища
6. Ступінь забруднення довкілля
7. Показник природоохоронної діяльності
Силова складова
1. Коефіцієнт безпеки транспорту
2. Коефіцієнт захищеності майна та персоналу підприємства

Комплексний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства включає в себе аналіз фінансової, кадрової, виробничо-технологічної, законодавчо-правової, інформаційно-аналітичної, екологічної та силової складових.

Також для визначення рівня економічної безпеки пропонується використовувати етапи, представлені на рисунку 1.1.

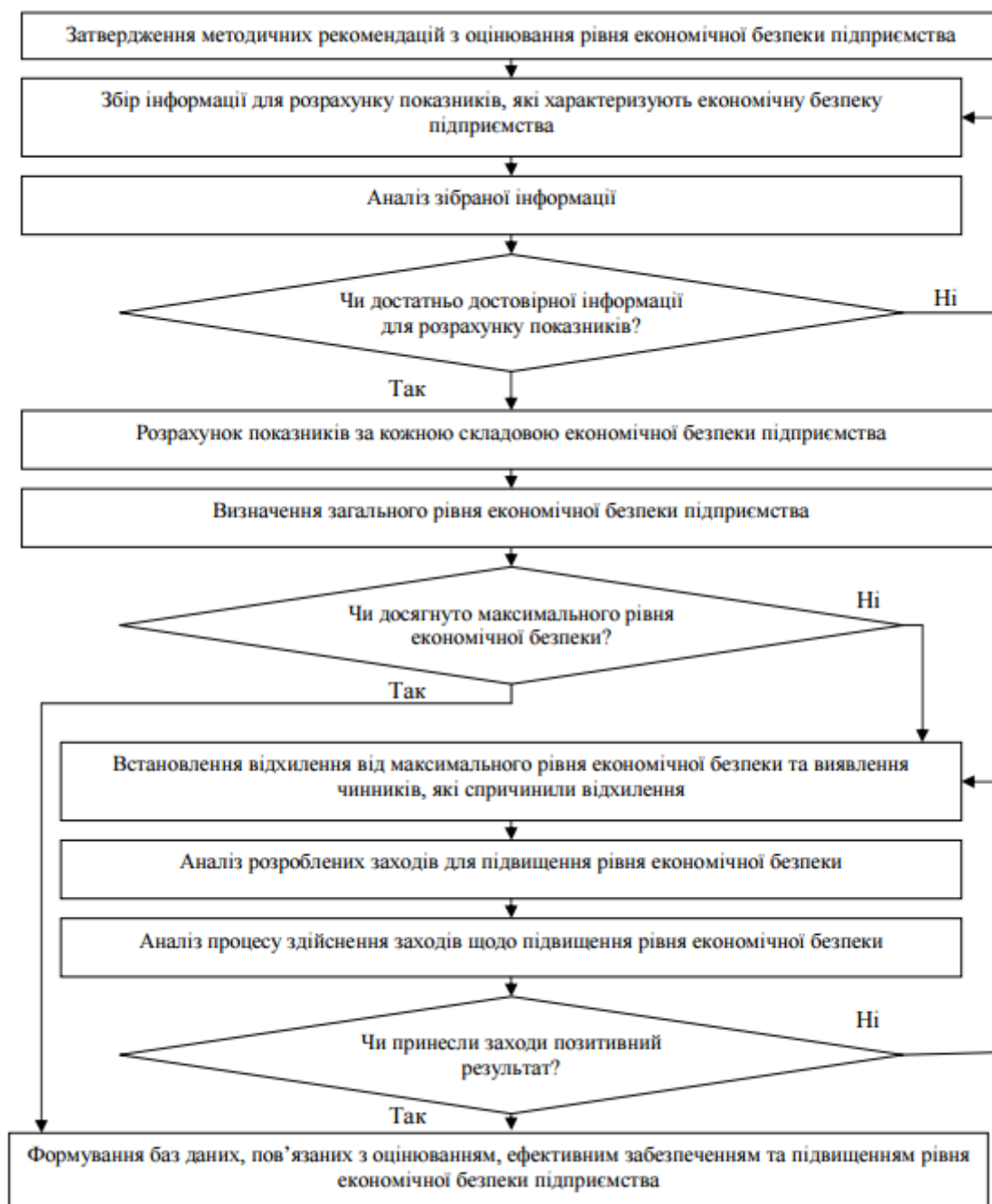

Рис. 1.1. Етапи процесу оцінювання рівня економічної безпеки підприємства

Для оцінки стану економічної безпеки ЗЕД підприємства, пропонується формування трикомпонентного показника оцінки рівня економічної безпеки ЗЕД підприємства K_{nj} , який визначається за формулою:

$$K_{nj} = f(I_{nj}, P_n, D_j) \quad (1.1),$$

де I_{nj} – інтегральна оцінка рівня економічної безпеки ЗЕД підприємства;

P_n – коефіцієнт ризикованості виходу на ринок країни n ;

D_j – коефіцієнт ризикованості j -го виду діяльності підприємства.

В залежності від розрахованого значення трикомпонентного показника, визначають рівень економічної безпеки ЗЕД підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2. **Можливі значення показників трикомпонентного показника оцінки рівня економічної безпеки ЗЕД підприємства**

Рівень інтегрального показника економічної безпеки ЗЕД		Рівень країнового ризику		Рівень ризику видів діяльності	
значення показника I_{nj}	рівень економічної безпеки ЗЕД	значення показник P_n	область ризику	значення показника D_j	область ризику
1,0-0,96	Абсолютно безпечний	0,0-0,1	Безризиковий	0,0-0,1	Безризиковий
0,95-0,76	Прийнятний	0,1-0,25	Мінімальний	0,0-0,1	Мінімальний
0,75-0,51	Хиткий	0,25-0,5	Підвищений	0,25-0,5	Підвищений
0,5-0,26	Низький	0,5-0,75	Критичний	0,5-0,75	Критичний
0,25-0,0	Неприпустимий	0,75-1	Неприпустимий	0,75-1	Неприпустимий

– область достатнього значення показника;

– область недостатнього значення показника.

Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємств повинно базуватися на впровадженні і використанні механізму забезпечення економічної безпеки ЗЕД як однієї з найважливіших складових системи управління підприємством, зокрема, шляхом використання наявного потенціалу підприємства.

У другому розділі – «Комплексне дослідження господарської діяльності ТОВ «Террасофт»» здійснено комплексний аналіз поточної діяльності ТОВ «Террасофт», зокрема, охарактеризовано зовнішньоекономічну діяльність, досліджені внутрішнє та зовнішнє середовища компанії, проаналізовано основні фінансові показники діяльності, виявлено ризики та вузькі місця у забезпеченні безпеки зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт». Також надана характеристика продукції компанії, описані основні еталонні процеси.

Група компаній Terrasoft – розробник програмного забезпечення корпоративного класу, в першу чергу відома як виробник систем класу CRM і Service Desk. Крім розробки програмних продуктів займається ІТ-консалтингом і реалізує комплексні проекти з впровадження CRM-стратегії і автоматизації підприємств.

Група компаній Terrasoft створена в 2002 році з єдиною *місією* – *створювати кращі в світі технології з управління бізнес-процесами*. Сьогодні Terrasoft – одна з найбільших українських продуктових ІТ-компаній. Більше 50% доходу компанія отримує від продажів в Росії і приблизно 15-20% – в Україні.

Для оцінки ефективності ринкової діяльності ТОВ «Террасофт», було розраховано ряд коефіцієнтів, значення яких допомагають виявити слабкі місця та загрози для компанії. Дані розрахунків представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Розрахунок показників ефективності ринкової діяльності ТОВ «Террасофт»

Показник	Формула для розрахунку	Результат	Оцінка
Коефіцієнт ринкової віддачі активів (<i>Кр.в.</i>)	$Кр.в. = Пч / А$ <p>де Пч – чистий прибуток п-ва, грн. А – активи п-ва, грн.</p>	<i>Кр.в.</i> = 0,81	Коефіцієнт ринкової віддачі активів (<i>Кр.в.</i>) становить 0,81 при пороговому значенні даного показника більше 0,5 тому даний показник не становить загрозу для ТОВ «Террасофт».

Продовження таблиці 2.1

Конкурентоспроможність продукції (послуг) (<i>Квир.</i>)	$K_{вир} = Ц_{пр} / Ц_{етал}$ <p>де <i>Цвир</i> – ціна продукту, грн.; <i>Цетал</i> – середньоринкова ціна, грн.</p>	<i>Квир</i> = 0,928	Конкурентоспроможність продукції (послуг) (<i>Квир.</i>) ТОВ «Террасофт» складає 0,928, що свідчить про ефективну діяльність ТОВ «Террасофт» і не становить загрозу для нього, так як показник максимально наближений до 1.
Частка фірми на ринку (<i>Кч.р.</i>)	$K_{ч.р.} = Пч / ОП_{гал}$ <p>де <i>Пч</i> – чистий прибуток тис. грн.; <i>ОПгал</i> – обсяг продажу галузі, тис. грн.</p>	<i>Кч.р.</i> = 0,14	Частка фірми на ринку (<i>Кч.р.</i>) складає 0,14 при пороговому значенні даного показника >0,01. Це дозволяє стверджувати, що ТОВ «Террасофт» посідає значне місце на ринку поряд із конкурентами і це не розглядається як загроза.
Коефіцієнт інноваційних витрат (<i>Кін.в.</i>)	$K_{ін.в.} = В_{ін} / В_{вал}$ <p>де <i>Він</i> – витрати на придбання інформаційних ресурсів, тис. грн. <i>Ввал</i> – валові витрати, тис. грн.</p>	<i>Кін.в.</i> = 1,62	Коефіцієнт інноваційних витрат (<i>Кін.в.</i>) становить 1,62%, що є більше 1 і свідчить про ефективну політику ТОВ «Террасофт» у галузі впровадження інновацій. Тому це не розглядається як загроза.
Ритмічність збуту (<i>Д</i>)	$Д = 1 - (О_{плл} - О_{пф}) / О_{плл}$ <p>де <i>ОПпл</i> – плановий обсяг продажу на і-й період, тис. грн.; <i>ОПф</i> – фактичний обсяг продажу за той самий період, тис. грн.</p>	<i>Д</i> = 0,813	Ритмічність збуту (<i>Д</i>) складає 0,813 і не повністю задовольняє порогове значення даного показника, що є посереднім для діяльності ТОВ «Террасофт» і, можливо, становить загрозу.
Коефіцієнт ефективності рекламної політики організації (<i>Кф.р.</i>)	$K_{ф.р.} = В_{рекл} / ВП$ <p>де <i>Врекл</i> – витрати на рекламу, тис. грн.; <i>ВП</i> – валовий прибуток, тис. грн.</p>	<i>Кф.р.</i> = 16,9	Коефіцієнт ефективності рекламної політики організації (<i>Кф.р.</i>) становить 16,9 при пороговому значенні даного показника >15%. Це свідчить про ефективність політики і не є загрозою у діяльності ТОВ «Террасофт».

[Складено автором на основі даних маркетингового відділу та відділу продажів]

Важливими країнами-партнерами виступають прикордонні країни Європи, країни Близького Сходу, тому, доцільно розглянути обсяги збуту продукції за регіональною ознакою. Для цього графічно (рис. 2.1.) зобразимо обсяги збуту продукції ТОВ «Террасофт» в окремі країни.

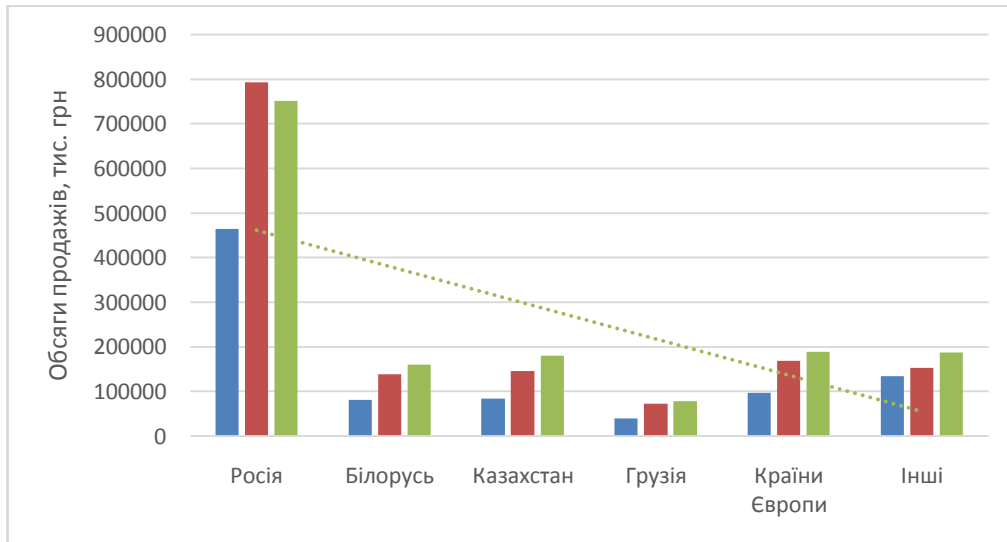

Рис. 2.1. Обсяги збуту продукції ТОВ «Террасофт» в окремі країни

Для оцінки позиції компанії на ринку, виявлення стратегії, яку необхідно обрати, було проведено портфельний аналіз, результати якого представлені в таблиці 2.2 (максимальна кількість балів за кожною групою показників – 10 балів).

Таблиця 2.2. Показники оцінки перспективи розвитку в галузі та конкурентоспроможності

Показники	Максимальна кількість балів
Показники перспективи розвитку галузі	
<i>1. Зростання ринку</i>	6
<i>2. Якість ринку</i>	6
2.1. Стабільність прибутковості	7
2.2. Прихильність покупців	5
2.3 Відношення покупців до торгової марки	5
2.4. Рівень заміни товарами-субститутами	2
2.5. Технологічні обмеження	6
2.6. Розвиток бізнесу, пов'язаного з після продажним обслуговуванням	8
<i>3. Пропозиція на ринку</i>	9
Показники конкурентоспроможності	
<i>1. Ринкова пропозиція</i>	8
1.1 Частка ринку	9
1.2 Збутова мережа	7

Продовження таблиці 2.2

1.3 Мережа після продажного обслуговування	8
2. Можливості розробки	6
2.1. Економічні показники	5
2.2 Доступність ресурсів	6
2.3. Можливість вносити зміни у продукти	6
3. Інжиніринг і підтримуючі послуги	8
3.1. Можливості по відношенню до ринкового положення	9
3.2. Здібності до виробничих інновацій	7
3.3 Якість продукції	8

[Складено автором на основі даних відділів маркетингу та реклами та продажів]

Середній показник перспектив розвитку галузі – 7 балів, показник конкурентоспроможності – 7 балів. Побудуємо матрицю «Shell» – DPM (рис. 2.2) та зобразимо, яке місце займає в ній ТОВ «Террасофт (сіре коло).

Конкурентоспроможність	Низька	Вихід з ринку	Повільне згорання операцій	Посилення позиції або вихід
			Обережне продовження	
	Середня	Повільне згорання операцій	Обережне продовження	Посилення активності
			Зростання	
	Висока	Акумуляція прибутку	Лідер	Лідер
			Лідер	
	Погані	Середні	Хороші	

Перспектива розвитку ділового сектора

Рис. 2.2. Матриця «Галузева привабливість-конкурентоспроможність»

Отже, компанія Террасофт знаходиться на межі між стратегією обережного поведіння та стратегією лідера, оскільки рівень конкурентоспроможності та галузевої привабливості є досить високими.

Також було проаналізовано конкурентні сили галузі за Портером:

1. Суперництво між фірмами всередині галузі – основні конкуренти в СНД, традиційно, – Oracle і Microsoft. На проектах для великих клієнтів – також SAP CRM. Точне число рішень на ринку, може, 20-30. З них українських – одиниці. Але їхня проблема полягає в тому, що вони прийшли

на ринок, коли він вже був сформований. Свою частку на ринку CRM в СНД сама компанія оцінює в 15%. Є маса виробників CRM-систем з Росії, але всі вони орієнтовані на малий та середній бізнес.

2. Можливість появи нових конкурентів всередині галузі – можлива поява нових конкурентів, проте це мало ймовірно і не несе загрози компанії, адже конкуренція на ринку і так досить жорстка – працює декілька «акул», великих відомих компаній, які пропонують свої рішення, а враховуючи специфіку бізнесу, тут велику роль відіграє бренд, ім'я, статус компанії. Популярні ті компанії та CRM-системи, які вже зарекомендували себе на ринку, які можуть продемонструвати успішні кейси впровадження і функціонування своїх рішень. Споживачі надають перевагу співпрацювати з відомими перевіреними розробниками.

3. Поява товарів субститутів – на даному не можлива, оскільки CRM-системи – інноваційний інструмент управління. До появи CRM-систем, а також зараз, на малих підприємствах, які не можуть собі дозволити покупку такої системи, користуються такими програмами як Exel, Access.

4. Здатність постачальників диктувати свої умови підприємству – дана теза не є актуальною саме для цього ринку, оскільки виробничий процес, в даному випадку, – це розробка програмного продукту, як таких фізичних складових не існує. Єдиним важливим і досить проблемним елементом у цій ланці залишаються розробники – постачальники послуг. Програмісти можуть диктувати компанії свої умови, на які не рідко доводиться погоджуватись.

5. Здатність споживачів продукції диктувати свої умови підприємству – споживачі продукції знаходяться в різних країнах, між собою не пов'язані, але, оскільки виробництво продукції потребує постійних інновацій, та високотехнологічних рішень, розробок у цій сфері, тому споживачі здатні диктувати умови підприємству. Основна мета – задовольнити всі вимоги споживачів, тому, застосовується індивідуальний підхід до кожного клієнта.

У третьому розділі роботи – «Виявлення вузьких місць у системі економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт» та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення» були дослідженні та виявленні основні загрози економічній безпеці ЗЕД ТОВ «Террасофт» та представлені стратегічні альтернативи забезпечення належного рівня економічної безпеки ЗЕД ТОВ «Террасофт», а саме:

1) пошук нових ринків – за методикою «чотирьох фільтрів» було визначено, що першим поприоритетності є ринок Канади;

2) управління дебіторською заборгованістю – пропонується впровадження і застосування методики клієнтського скорингу;

3) підвищення рівня інформаційної безпеки компанії – постає необхідність придбання системи захисту інформації SafeNet Authentication Manager (SAM), а також надано економічне обґрунтування доцільності реалізації запропонованих заходів.

Для оцінки рівня економічної безпеки прийнято використовувати індикатори – ключові фінансово-економічні показники стану підприємства. Сигналом про те, що існує загроза економічній безпеці підприємства, є їх небажані значення.

Таким чином, оцінка економічної рівня безпеки носить мультиплікативний характер і визначається наступним способом:

$$S = K_{СВС} \times K_{ефбн} \times K_{СОХ} \quad (3.1),$$

де $K_{СВС}$ – коефіцієнт відповідності зовнішньому середовищі;

$K_{ефбн}$ – коефіцієнт ефективності бізнес-процесів;

$K_{СОХ}$ – коефіцієнт збереження.

Значення коефіцієнтів можуть визначатися методом експертних оцінок на основі фінансово-економічної інформації.

Згідно представленої формулі, рівень забезпеченості економічною безпекою може залишатися незмінним при коливаннях значень самих коефіцієнтів: несприятливий (низький) значення одного коефіцієнта компенсується більш високими значеннями інших коефіцієнтів. Так,

недостатньо сприятливі умови зовнішнього середовища підприємства призводять до необхідності підвищення ефективності бізнес-процесів і підвищенню рівня захищеності від непередбачених і незаконних вихідних потоків ресурсів. При неможливості підвищення ефективності бізнес-процесів і захисних заходів, підприємство може спробувати диверсифікувати свою продукцію і вийти на інший ринок, де умови більш сприятливі (K_{CBC} буде вище).

Згідно даної методики, рівень економічної безпеки ТОВ «Террасофт» становить:

$$S = 0,66 \times 0,95 \times 0,89 = 0,558$$

Оптимальне значення даного коефіцієнта повинно коливатися в межах від 0,8 до 1,0, що свідчить про належний рівень рівня економічної безпеки в компанії. У нашому ж випадку, значення S не відповідає оптимальному рівню і становить 0,558, що говорить про необхідність прийняття заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки.

Отож, проаналізувавши фінансово-економічну діяльність, а також результати зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт», можна виділити наступні проблеми у забезпеченні належного рівня економічної безпеки:

1) ТОВ «Террасофт» залежне від факторів зовнішнього середовища, які чинять на нього негативний вплив, постає завдання мінімізації ризиків;

2) в основному, продажі ТОВ «Террасофт» здійснюються на ринку Росії, експорт становить більше 50% у загальній структурі. Враховуючи політичну та економічну ситуацію, яка складається на сьогодні між країнами, зміни в Законі про зовнішньоекономічну діяльність, виникає необхідність диверсифікації ринків та пошуку нових клієнтів;

3) враховуючи специфіку діяльності компанії та вартість продуктів, їх впровадження і підтримку, покупці часто, переоцінивши свої можливості, не можуть вчасно оплатити рахунки – виникає дебіторська заборгованість, яка має тенденцію до зростання, що становить небезпеку для компанії.

Проект 1: Вихід на нові зовнішні ринки

Компанія Террасофт, як справжній лідер галузі, не тільки прагне до подальшого зміцнення своїх позицій на традиційних для неї ринках, але й веде активне освоєння нових ринків.

Для вибору цільового ринку було здійснено аналіз міжнародного ринкового середовища за концепцією «чотирьох фільтрів» (оцінка проводиться за 10-ти бальною шкалою). Під час початкового вибору розглянуті лише найпривабливіші зовнішні ринки збуту, на які ТОВ «Террасофт» не поставляє власну продукцію на даний момент: Корея, Китай, Індія, В'єтнам, Канада, Мексика, Туреччина, Польща, Єгипет, ОАЕ.

В результаті проведеного дослідження, здійснивши оцінку адекватності конкурентним перевагам та потенціалу ТОВ «Террасофт» у табл. 3.1 представлено список пріоритетності зовнішніх ринків.

Таблиця 3.1. Список цільових ринків у порядку пріоритетності

№	Країна	Фактори пріоритетності
1	2	3
1	Канада	Вдале географічне розміщення, стан розвитку економіки, розмір ринку, розвиток ринкової інфраструктури, можливість отримання та культурне сприйняття інформації, високі перспективи реалізації та рівень прибутковості.
2-4	Індія	Культурне сприйняття інформації, високі перспективи реалізації та рівень прибутковості, розмір ринку, митні бар'єри, стадія розвитку ринку.
2-4	Польща	Можливість отримання та культурне сприйняття інформації, високі перспективи реалізації та рівень прибутковості, митні бар'єри, розмір ринку, розвиток ринкової інфраструктури.
2-4	Китай	Великий розмір ринку, можливості зростання ринку, культурне сприйняття інформації, високий рівень прибутковості.

Отже, здійснюючи вибір цільового зовнішнього ринку для ТОВ «Террасофт» за концепцією «чотирьох фільтрів» визначено, що через ряд об'єктивних причин найбільш доцільним буде розроблення стратегії виходу підприємства на ринок Канади.

Прийняття та обґрунтування рішення, що стосується вибору приймаючої країни потребує врахування не лише взаємопов'язаності загроз, але і їх надзвичайно високої мінливості та невизначеності. При цьому

обґрунтованим управлінським рішенням є вибір країни, якій характерний найменший ступінь агресивності середовища, що розраховується за формулами:

$$SA = \sum_{j=1}^n S_j \times W_j \quad (3.2)$$

$$S_j = \frac{\int_0^{b_j} G_j(x_{ij}) dx_{ij}}{\int_0^1 G_j(x_{ij}) dx_{ij}} \quad (3.3)$$

де SA – ступінь агресивності середовища потенційної приймаючої країни, %;

S_j, W_j – ступінь агресивності та ваговий коефіцієнт значущості j -ї групи носіїв загроз;

$j = [1, n]$, $G_j(x_i)$ – вірогідність реалізації загроз у j -й групі, %;

i, j, x – відношення інтересів ij -го носія загроз, що не відповідають інтересам підприємства, до їх загальної кількості, $ij = [1, m_j]$;

b_j – максимальне відношення інтересів носія загроз, що не відповідають інтересам підприємства, до їх загальної кількості, у j -й групі;

n – кількість груп носіїв загроз;

m_j – кількість носіїв загроз у j -й групі, у взаємодію з якими підприємству необхідно вступити для отримання визначеного, рівного для всіх альтернатив ефекту (доходу від реалізації продукції, прибутку тощо).

Розрахований таким чином показник відображає середню питому вагу іноземних суб'єктів серед тих, з якими ТОВ «Террасофт» необхідно вступити у взаємодію для отримання визначеного результату, інтереси яких повністю не відповідають економічним інтересам підприємства – суб'єкта ЗЕД.

Було проаналізовано та порівняно ступені агресивності середовищ країн, на ринках яких ТОВ «Террасофт» вже працює (Росія, США) та країн, ринки яких є потенційними і перспективними (Канада, Індія). Результат представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2. Аналіз ступенів агресивності середовищ країн

Приймаюча країна	Ступінь агресивності за групами носіїв загроз,%				Ступінь агресивності середовища країни, %
	Потенційні партнери	Потенційні покупці	Потенційні конкуренти	Державні та регіональні органи управління й органи місцевого	
Росія	18,20	26,46	28,30	26,53	26,44
США	15,35	27,65	39,82	28,47	29,65
Канада	16,24	28,71	31,48	25,34	27,84
Індія	14,77	25,12	25,19	26,96	28,92

[Розраховано автором на основі експертної оцінки працівників компанії]

На основі використання запропонованого показника, найбільш обґрунтованим для ТОВ «Террасофт» є вибір Канади як приймаючої країни для розширення ЗЕД. Використання такого показника дозволяє враховувати значну мінливість та невизначеність економічних інтересів потенційних партнерів у сфері зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт».

Проект 2: Управління дебіторською заборгованістю

Оскільки при управлінні дебіторською заборгованістю на ТОВ «Террасофт» є певні проблеми – зростає рівень дебіторської заборгованості, клієнти не вчасно оплачують рахунки, доводиться неодноразово їм нагадувати, застосовувати певні санкції, штрафи, проте навіть це інколи не допомагає, виникає необхідність формувати статтю безнадійної дебіторської заборгованості, аби зменшити ризики, тому, пропонується впровадити методику клієнтського скорингу.

Розрахунок маржі по клієнту для цілей клієнтського скорингу представлено наступним чином:

$$\text{Маржа} = \text{Оборот} \times [1 - 1 / (1 + \text{Відсоток націнки}) - \text{Індивідуальна знижка} - (\text{Період інкасації ДЗ} / 30) \times (\text{Ціна капіталу} / 12) - \text{Частка змінних витрат в обороті}] \quad (3.4)$$

Наведена формула ув'язує всі умови роботи з клієнтом в єдиний показник і дозволяє скласти рейтинг клієнтів залежно від його величини.

Один з можливих варіантів шкали універсального клієнтського рейтингу для ТОВ «Террасофт» наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3. Шкала рейтингу клієнтів ТОВ «Террасофт»

Рейтинг	Маржа по клієнту, грн
0	0 – 9 999,99
1	10 000 – 19 999,99
2	20 000 – 29 999,99
3	30 000 – 39 999,99
4	40 000 – 49 999,99
5	50 000 – 59 999,99
6	60 000 – 69 999,99
7	70 000 – 79 999,99
8	80 000 – 89 999,99
9	90 000 – 99 999,99
10	100 000 – 119 999,99
11	120 000 – 139 999,99
12	140 000 – 159 999,99
13	160 000 – 179 999,99
14	180 000 – 199 999,99
15	200 000 – 249 999,99
16	225 000 – 249 999,99
17	250 000 – 274 999,99
18	275 000 – 299 999,99
19	300 000 – 349 999,99
20	350 000 – 399 999,99
21	400 000 – 499 999,99
VIP	більше 500 000

Використовуючи дану формулу, можна розрахувати рейтинг для всіх клієнтів, після чого ранжувати їх, залежно від величини рейтингу на групи, для кожної з яких застосовувати індивідуальні механізми фінансової політики.

На ТОВ «Террасофт» фінансова служба формує основні принципи управління дебіторською заборгованістю підрозділи, задіяні в управлінні дебіторською заборгованістю ліміти, терміни, умови надання кредиту, контроль погашення. Якщо прострочення становить більше 30 днів, то інформація про це передається керівнику служби продажів для контролю. На

певному етапі виставляється претензія, підключаються служба безпеки і юридичний відділ.

Застосовуючи методику клієнтського скорингу, на підприємстві вдасться значно скоротити рівень ДЗ та пришвидшити розрахунки клієнтів.

Проект 3: Підвищення рівня інформаційної безпеки компанії

На ТОВ «Террасофт» був випадок, коли від «зливання» інформації, а саме викрадення ключів і зчитування логіки CRM, компанія зазнала збитків на 2 млн. грн. Аби уникнути таких випадків в майбутньому, пропонуємо придбати систему захисту SafeNet Authentication Manager (SAM).

В таблиці 3.4 розглянуто вигоди від використання SAM.

Таблиця 3.4. Вигоди від використання SafeNet Authentication Manager

Ефект	Вигоди
Економічний ефект	Досягається зменшення витрат на супровід інформаційних систем за рахунок автоматизації типових операцій, таких як: випуск і персоналізація смарт-карт і USB-ключів, зняття блокування PIN-коду, оновлення сертифікатів в режимі самообслуговування через Web-інтерфейс і т.п. Впровадження системи SafeNet Authentication Manager (SAM) дозволяє знизити сукупну вартість володіння інформаційною системою (TCO) і збільшити повернення на інвестиції (ROI).
Технологічний ефект	Впровадження системи SafeNet Authentication Manager (SAM) підвищує безпеку і керованість IT-систем підприємства, переводить адміністративний контроль і аудит на якісно новий рівень. Істотне підвищення корпоративної безпеки досягається завдяки використанню сертифікатів відкритого ключа стандарту X.509 та зберігання закритих ключів в захищеної пам'яті смарт-карт і USB-ключів.
Експлуатаційний ефект	Впроваджена система SafeNet Authentication Manager (SAM) дозволяє ефективно вирішувати питання управління життєвим циклом смарт-карт і USB-ключів, що спрощує впровадження і управління на всіх етапах використання цих пристроїв, а також вирішує питання інвентаризації. Спрощення процесів впровадження та експлуатації PKI-рішень з використанням USB-ключів і смарт-карт досягається завдяки автоматизації типових процедур адміністрування і аудиту IT-системи.

На сьогодні, на ТОВ «Террасофт» встановлена система захисту JaCarta Management System (JMS), яка є дешевшою у адмініструванні, проте не забезпечує повний захист інформації. Порівняємо витрати ТОВ «Террасофт» на придбання JaCarta Management System (JMS) та SafeNet Authentication Manager (SAM), за умови, що ліцензії необхідні для 520-ти робочих місць. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5. Витрати ТОВ «Террасофт» на придбання програмних рішень захисту інформації

Умови придбання	JaCarta Management System (JMS)		SafeNet Authentication Manager (SAM)	
	3	4	5	6
Ліцензія на 1 користувача на 1 рік	350 грн/кор	182000	885 грн/кор	460200
Ліцензія на 1 користувача на 2 роки	402 грн/кор	209040	1070 грн/кор	556400
Ліцензія на 1 користувача на 3 роки	430 грн/кор	223600	1275 грн/кор	663000

[Розраховано автором]

Отже, можна сказати, що вигідніше купувати дане рішення на 3 роки. Вартість придбання SafeNet Authentication Manager (SAM) в 3 рази перевищує вартість Management System (JMS), проте ефективність і захищеність інформації також зростає. Таким способом можна мінімізувати ризики і забезпечити надійний захист інформації на ТОВ «Террасофт».

Здійснимо розрахунок та порівняння показників інформаційної складової безпеки ТОВ «Террасофт», зокрема, коефіцієнту захищеності інформації, до та після впровадження SAM (табл 3.6).

Таблиця 3.6. Розрахунок показників інформаційної безпеки для ТОВ «Террасофт»

Назва показника	Формула для розрахунку	Результат	
		3 до	4 після
1	2		
Продуктивність інформації	$P_{ин} = \frac{P_n}{B_{ин}}$ де P_n - обсяг продукції, грн.; $B_{ин}$ - витрати на придбання інформаційних ресурсів, грн.	201,2	67,8
Коефіцієнт інформаційної озброєності	$K_{из} = \frac{B_{ин}}{Ч_{сс}} \times 100\%, > 20\%$ де $B_{ин}$ - витрати на придбання інформаційних ресурсів, грн/чол; $Ч_{сс}$ - середньоспискова чисельність працівників, чол.	82,7%	21,45%
Коефіцієнт захищеності інформації	$K_{из} = \frac{B_{з.ин}}{B_{ин}} \times 100\%, \leq 20\%$ де $B_{з.ин}$ - витрати підприємства на захист інформаційних ресурсів, грн. $B_{ин}$ - витрати на придбання інформаційних ресурсів, грн.	4,70%	1,58%

[Розраховано автором]

Розрахувавши і проаналізувавши відповідні коефіцієнти інформаційної безпеки ТОВ «Террасофт» до та після впровадження системи SafeNet Authentication Manager (SAM), можна побачити, що коефіцієнт продуктивності інформації та коефіцієнт інформаційної озброєності знизяться, але варто зауважити, що, по-перше, це в перший рік після впровадження системи, надалі значення вирівнюються і, по-друге, якщо після випадку з викраденням ключів доступу до ліцензій Террасофт динаміка цих коефіцієнтів стала негативною (а саме ці коефіцієнти розглядаються в динаміці), то після провадження SAM ситуація покращиться і динаміка значень буде зростаючою.

Якщо ж подивитись на коефіцієнт захищеності інформації, то стає зрозумілим, що SafeNet Authentication Manager (SAM) є більш ефективною, ніж Management System (JMS), оскільки інформація в разі є більш захищеною.

Отже, для ТОВ «Террасофт» буде доцільним і вигідним придбання системи захисту інформації SafeNet Authentication Manager (SAM).

На ТОВ «Террасофт» доцільно слідувати стратегії економічної безпеки підприємства, що включає в себе систему превентивних заходів, реалізована через регулярну, безперервну роботу всіх його підрозділів з перевірки контрагентів, аналізу передбачуваних угод, експертизі документів, виконання правил роботи з конфіденційною інформацією тощо. Служба безпеки в цьому випадку виконує роль контролера.

А також стратегію реактивних заходів, застосовувану в разі виникнення або реального здійснення будь-яких загроз економічній безпеці підприємства. Така стратегія реалізується службою безпеки через систему заходів, специфічних для даної ситуації.

Тактика забезпечення безпеки ТОВ «Террасофт» передбачає застосування конкретних процедур і виконання конкретних дій з метою забезпечення його економічної безпеки.

ВИСНОВКИ

Представлена дипломна робота присвячена дослідженню системи економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства, а також принципів, методів, підходів та інструментарію забезпечення безпеки зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт».

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків. В першому розділі були розкриті теоретичні засади механізму побудови системи забезпечення економічної безпеки, зокрема, у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

На підставі викладеного можна дійти висновку, що економічна безпека підприємства – це система функціональних складових, зумовлених відповідністю матеріальних, фінансових, кадрових, техніко-технологічних потенціалів й організаційної структури підприємства його стратегічним цілям.

Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємств повинно базуватися на впровадженні і використанні механізму забезпечення економічної безпеки ЗЕД як однієї з найважливіших складових системи управління підприємством, зокрема, шляхом використання наявного потенціалу підприємства.

Другий, дослідницько-аналітичний розділ дипломної роботи присвячено комплексному аналізу поточної діяльності ТОВ «Террасофт», зокрема, охарактеризовано зовнішньоекономічну діяльність, досліджені внутрішнє та зовнішнє середовища компанії, проаналізовано основні фінансові показники діяльності, виявлено ризики та вузькі місця у забезпеченні безпеки зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт». Також надана характеристика продукції компанії, описані основні еталонні процеси.

Террасофт – одна з найбільших українських продуктових ІТ-компаній. Більше 50% доходу компанія отримує від продажів в Росії і приблизно 15-

20% – в Україні. Потім йдуть Казахстан, Білорусь, Прибалтика, країни Близького Сходу.

Лінійка галузевих продуктів Террасофт налічує рішення для 24 галузей, включаючи системи для фінансових організацій, телекомунікаційних компаній, виробничих підприємств, компаній оптової та роздрібної торгівлі, системних інтеграторів, постачальників професійних послуг, операторів ринку нерухомості, транспортних та логістичних компаній, автоцентрів і автодилерів, ЗМІ, медичних установ і т.д.

Основні конкуренти компанії в СНД – Oracle і Microsoft. На проектах для великих клієнтів – також SAP CRM. Є ще ряд інших дрібних компаній-конкурентів, проте їхня проблема полягає в тому, що вони прийшли на ринок, коли він вже був сформований. Свою частку на ринку CRM в СНД сама компанія оцінює в 20%.

Проаналізувавши фінансово-економічну діяльність, а також результати зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Террасофт», можна виділити наступні проблеми у забезпеченні належного рівня економічної безпеки:

1) ТОВ «Террасофт» залежне від факторів зовнішнього середовища, які чинять на нього негативний вплив, постає завдання мінімізації ризиків;

2) в основному, продажі ТОВ «Террасофт» здійснюються на ринку Росії, експорт становить більше 50% у загальній структурі. Враховуючи політичну та економічну ситуацію, яка складається на сьогодні між країнами, зміни в Законі «Про зовнішньоекономічну діяльність», виникає необхідність диверсифікації ринків та пошуку нових клієнтів;

3) враховуючи специфіку діяльності компанії та вартість продуктів, їх впровадження і підтримку, покупці часто, переоцінивши свої можливості, не можуть вчасно оплатити рахунки – виникає дебіторська заборгованість, яка має тенденцію до зростання, що становить небезпеку для компанії.

У третьому розділі роботи представлені стратегічні альтернативи забезпечення належного рівня економічної безпеки ЗЕД ТОВ «Террасофт», а саме: пошук нових ринків – за методикою «чотирьох фільтрів» було

визначено, що першим по пріоритетності є ринок Канади; управління дебіторською заборгованістю – пропонується впровадження і застосування методики клієнтського скорингу; підвищення рівня інформаційної безпеки компанії – постає необхідність придбання системи захисту інформації SafeNet Authentication Manager (SAM), а також надано економічне обґрунтування доцільності реалізації запропонованих заходів.

На ТОВ «Терресофт» доцільно слідувати стратегії економічної безпеки підприємства, що включає в себе систему превентивних заходів, реалізовану через регулярну, безперервну роботу всіх його підрозділів з перевірки контрагентів, аналізу передбачуваних угод, експертизи документів, виконання правил роботи з конфіденційною інформацією тощо. Служба безпеки в цьому випадку виконує роль контролера.

А також слідувати стратегії реактивних заходів, застосовуваної в разі виникнення або реального здійснення будь-яких загроз економічній безпеці підприємства. Така стратегія реалізується службою безпеки через систему заходів, специфічних для даної ситуації.

Таким чином, комплексна система економічної безпеки підприємства повинна включати в себе ряд взаємопов'язаних елементів, що забезпечують безпеку підприємства при досягненні ним основних цілей бізнесу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1) Бодак М.Є. Економічна безпека підприємств в умовах інтенсивного розвитку економіки [Текст] / М.Є. Бодак, В.В. Дергачова // Збірник наукових праць учасників XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління». — К.: НТУУ «КПІ», 7-9 квітня 2015. — С. 12-14;

2) Бодак М.Є. Аналіз ІТ-ринку Бразилії: історія, реалії, перспективи [Текст] / Бодак М.Є. // Збірник наукових праць учасників VI Всеукр. науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні підходи до управління підприємством». — К.: НТУУ «КПІ», 23 квітня 2015. — С. 209-214;

3) Бодак М.Є. Зовнішньоекономічна безпека підприємств в умовах глобалізації [Текст] Бодак М.Є. // Збірник наукових праць учасників XXXI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні наукові дослідження». — Чернівці, 29-30 грудня 2015. — С. 20-23.

АНОТАЦІЯ

Бодак М.Є. Управління економічною безпекою у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. – Рукопис.

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» – НТУУ «КПІ», Київ, 2016.

Дипломну роботу присвячено комплексу питань, пов'язаних із забезпеченням належного рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Для цього надано обґрунтування понять «економічна безпека» та «економічна безпека ЗЕД», встановлено взаємозв'язок між стратегічними економічними інтересами підприємства та забезпеченням економічної безпеки, проаналізовано методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, зокрема, представлено трикомпонентний показник оцінки рівня економічної безпеки ЗЕД.

Розроблено комплексну трьохфакторну систему забезпечення економічної безпеки ЗЕД – реагування на зміни в трьох основних підсистемах-маркерах – ринок, контрагенти та інформаційне середовище, що визначають загальний стан системи. Запропоновано підходи щодо підвищення рівня економічної безпеки на ТОВ «Террасофт».

Ключові слова: *економічна безпека підприємства, економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності, фінансова незалежність, оцінка зовнішніх і внутрішніх факторів, контроль фінансової та економічної діяльності, методи оцінювання рівня економічної безпеки, механізм забезпечення належного рівня безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.*

АННОТАЦИЯ

Бодак М.Е. Управление экономической безопасностью во внешнеэкономической деятельности предприятия. – Рукопись.

Дипломная работа образовательно-квалификационного уровня «магистр» по специальности 8.03060104 «Менеджмент внешнеэкономической деятельности» – НТУУ «КПИ», Киев, 2016.

Дипломную работу посвящено комплексу вопросов, связанных с обеспечением надлежащего уровня экономической безопасности внешнеэкономической деятельности предприятия. Для этого предоставлено обоснование понятий «экономическая безопасность» и «экономическая безопасность ВЭД», установлена взаимосвязь между стратегическими экономическими интересами предприятия и обеспечением экономической безопасности, проанализированы методы оценки уровня экономической безопасности предприятия, в частности, представлен трехкомпонентный показатель оценки уровня экономической безопасности ВЭД. Разработана комплексная трехфакторная система обеспечения экономической безопасности ВЭД – реагирование на изменения трех основных подсистем-маркеров– рынок, контрагенты и информационная среда, определяющие общее состояние системы. Предложены подходы по повышению уровня экономической безопасности на ООО «Террасофт».

Ключевые слова: *экономическая безопасность предприятия, экономическая безопасность внешнеэкономической деятельности, финансовая независимость, оценка внешних и внутренних факторов,*

контроль финансовой и экономической деятельности, методы оценки уровня экономической безопасности, механизм обеспечения надлежащего уровня безопасности во внешнеэкономической деятельности предприятия.

ABSTRACT

Bodak M. Management of foreign economic security of enterprise. – Manuscript.

Master's thesis educational qualification in the specialty 8.03060104 «Management of foreign economic activity» – NTUU «KPI», Kiev, 2016.

Thesis is devoted to the complex issues related to ensuring the proper level of economic security of international business activity. For this study provided the concepts of "economic security" and "economic security FEA" established relationship between the strategic economic interests of the company and ensuring economic security, analyzed the methods of evaluation of economic security, in particular, presents three-component index assessing the level of economic security FEA. Was developed the complex system of economic security FEA – response to changes in three main subsystems markers – a market counterparties and information environment that determine the overall system status. Was offered the approaches to enhance economic security LLC "Terrasoft".

Keywords: *economic security, economic security foreign trade, financial independence, assessment of external and internal factors, control of financial and economic activities, methods of evaluation of economic security mechanism to ensure proper safety of international business activity.*